

УДК 821.111

О-76

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Переклад з англійської *Володимира Горбатька*

Дизайнер обкладинки *Анастасія Федай*

ISBN 978-617-15-1739-4

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2026

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2026

Розділ 1

Сер Волтер Елліот із Келлінч-холу, що в Соммерсетширі, був людиною, яка ніколи на дозвіллі не брала до рук жодної іншої книги, окрім «Книги баронетів»; у ній він знаходив утіху, коли траплялася вільна година, і розраду в час смутку; в ній його власні здібності вивищувалися до талантів, гідних захоплення та поваги, коли він розмірковував над нечисленними екземплярами прадавніх королівських грамот, які давали титул баронета; в ній будь-які неприємні й небажані відчуття, спричинені клопотами й чварами, легко перетворювалися на презирство та зневагу, коли він гортав сторінки з майже нескінченним переліком титулів, виданих протягом останнього сторіччя; і в ній, коли всі інші сторінки ставали йому нецікавими, він міг із незгасним інтересом читати свою історію — власне, на цій сторінці завжди й розгортався улюблений том:

«Елліот Келлінч-Холський

Волтер Елліот народився 1 березня 1760 року, одружився 15 липня 1784 року з Елізабет, дочкою Джеймса Стівенсона, есквайра із Саут-Парку, що в графстві Глостер;

від цієї леді (яка померла 1800 року) він мав потомство: Елізабет, народжену 1 червня 1785; Енн, народжену 9 серпня 1787; мертвонародженого сина — 5 листопада 1789; Мері, народжену 20 листопада 1792».

Саме в такому вигляді цей параграф спочатку вийшов друком, але сер Волтер поліпшив його, додавши задля інформації про себе та про свою родину отакі слова після дати народження Мері: «Одружилася 16 грудня 1810 року з Чарльзом, сином і нащадком Чарльза Масгроува, есквайра з Анперкрасса, що в графстві Сомерсет», — а також із надзвичайною акуратністю вписавши точний день і місяць, коли він втратив свою дружину.

Потім звичними фразами оповідалася історія становлення цієї давньої та шанованої родини: як вона вперше оселилася в Чеширі; як про неї згадував антикварій Дагдейл; як предки Волтера Елліота обіймали посаду верховного шерифа, представляли свій округ у трьох парламентських скликаннях поспіль, проявляли вірність і гідність, були удостоєні титулу баронета у перший рік правління Карла Другого, при цьому згадувалися всі ті Марії та Єлизавети, з якими вони одружилися; загалом ця історія зайняла дві красиві сторінки великого формату й наприкінці містила герб та інформацію, що «головна резиденція — Келлінч-хол, графство Сомерсет», після чого йшла приписка по черком сера Волтера:

«Ймовірний спадкоємець — Вільям Волтер Елліот, есквайр, правнук другого сера Волтера».

Марнославство було визначальною рисою вдачі сера Волтера Елліота; причому чванився чоловік і самим

собою, і своїм суспільним становищем. Він був надзвичайно вродливим у молодості й досі, в п'ятдесят чотири роки, залишався дуже привабливим. Мало хто з жінок дбав про свою зовнішність більше, ніж цей красень, і жоден камердинер новоспеченого лорда не пишався більше за нього своїм статусом. Він вважав, що благословення краси поступається лише благословенню баронетства, тому сер Волтер Елліот, поєднуючи в собі ці дари, був постійним об'єктом найщирішої самоповаги та захоплення собою.

Його привабливість і титул все ж варті були визнання, адже саме завдяки їм він доскочив такої дружини, якій сам значно поступався з усякого погляду. Леді Елліот була чудовою жінкою, розсудливою і привітною, чий розум і поведінка, якщо не брати до уваги дівочої закоханості, через яку вона й стала леді Елліот, ніколи не потребували поблажливості згодом. Вона згладжувала або приховувала недоліки чоловіка й заохочувала його позитивні якості протягом сімнадцяти років; і хоча сама не була найщасливішою людиною у світі, знаходила у своїх обов'язках, друзях та дітях достатньо втіхи, щоб відчувати любов до життя і невимовний жаль, коли довелося з нього йти. Залишати по собі трьох доньок, двох найстарших — шістнадцяти та чотирнадцяти років — дуже гірко для матері, ба більше — жахливим тягарем стала потреба довірити їх опіці пихатого й нерозумного батька. Однак у неї була дуже близька подруга, мудра, поважна жінка, яка, відчуваючи неабияку прихильність до неї, оселилася неподалік, у селі Келлінч; саме на її підтримку, турботу і добрі поради своїм юним дочкам леді Елліот поклала надії.

Попри сподівання їхніх знайомих, ця подруга і сер Волтер не одружилися. Минуло тринадцять років від смерті леді Елліот, а вони й досі були близькими сусідами та друзями, при цьому один залишався вдівцем, а друга — вдовою.

Те, що леді Рассел, жінка поважного віку, спокійної вдачі і чималих статків, не мала жодних думок про повторний шлюб, не потребує виправдання перед сусільством, яке буває більше схильним до необгрунтованого осуду, коли жінка виходить заміж вдруге, ніж коли вона цього не робить; але те, що сер Волтер залишався самотнім, потребує пояснення. Слід зазначити, що сер Волтер, як добрий батько (зіткнувшись з одним-двома приватними розчаруваннями в результаті недоречних пропозицій), пишався тим, що зостався самотнім заради своїх дорогих дочок. Заради однієї з них, найстаршої, він би пожертвував чим завгодно, хоч і не надто цього прагнув. Елізабет у шістнадцять років успадкувала всі найкращі і найдостойніші риси своєї матері; а оскільки була надзвичайно вродливою і дуже схожою на нього, то він завжди дослухався до її думки, і вони доволі добре ладнали одне з одним. До двох інших доньок відчував значно меншу прихильність. Мері набула певної ваги, ставши місіс Чарльз Масгроув, але Енн з її витонченим розумом та доброю вдачею, які б високо цінувалися у товаристві справді розумних людей, для батька і сестри була ніким: на її думку не зважали, вона завжди мусила поступатися — це ж всього-на-всього Енн.

Однак для леді Рассел дівчина була найдорожчою і найціннішою похресницею, улюбленицею й подругою.

Леді Рассел любила їх усіх, але тільки в Енн вона вбачала реінкарнацію матері.

Кілька років тому Енн Елліот була дуже гарною дівчиною, але її краса швидко зів'яла; а оскільки навіть у розквіті вроди батько не помічав у доньці нічого, чим можна було б захоплюватися (настільки її ніжні риси обличчя і лагідні темні очі відрізнялися від його власних), то тепер, коли вона змарніла і схудла, в ній не залишалось нічого, вартого його поваги. Він ніколи не мав великих сподівань, а тепер і зовсім зневірився побачити її ім'я на якійсь іншій сторінці свого улюбленого твору. Елізабет неодмінно мала знайти собі гідну пару, бо Мері просто породичалася з давньою сільською родиною, яка мала авторитет і великий статок; подарувала їй шляхетність свого походження, не отримавши нічого натомість. Але Елізабет рано чи пізно вийде заміж за гідного чоловіка.

Іноді жінка у двадцять дев'ять років гарніша, ніж була десять літ тому; і загалом, якщо оминули хвороби і горе, то це той вік, у якому чарівність майже не втрачається. Так і з Елізабет, яка залишилася такою ж вродливою міс Елліот, як і тринадцять років тому, тож серу Волтеру можна було пробачити, що він забув про її вік, або принаймні не вважати його безнадійним телепнем за те, що він уявляв себе та Елізабет незмінно привабливими на тлі старіння всіх інших членів родини та знайомих. Енн змарніла, риси Мері погрубішали, всі близькі і сусіди в околиці постаріли, а все гущіша павутина зморщок навколо очей леді Рассел вже давно завдавала йому справжніх страждань.

Елізабет не була такою самовдоволеною, як її батько. Протягом тринадцяти років вона порядкувала в Келлінч-холі, керуючи та розпоряджаючись із такою впевненістю й рішучістю, що нікому й на думку не спадало, наскільки вона молода. Тринадцять років вона виконувала обов'язки господині, встановлювала домашні правила, проводжала гостей до карети з чотирма кінями і супроводжувала леді Рассел на всі бали та обіди в окрузі. Тринадцять морозних зим стали свідками, як вона відкривала кожен значущий бал, який тільки могла дозволити собі їхня бідна місцевість, і тринадцять весен вітали її квітами, коли вона щороку їздила до Лондона зі своїм батьком, щоби кілька тижнів насолоджуватися поважним світським товариством. Усе це Елізабет пам'ятала, усвідомлюючи, що їй двадцять дев'ять років, і це викликало в неї жаль та тривогу; вона була цілком задоволена тим, що й досі залишалася такою ж вродливою, як і раніше, але відчувала, що наближається до критичного віку, і дівчині хотілося впевненості, що протягом наступного року їй належним чином освідчиться чоловік шляхетного походження. Тоді вона могла б знову взяти до рук книгу книг із таким же задоволенням, як у ранній юності, однак тепер їй не хотілося навіть дивитися на неї, оскільки за датою її народження не було згадки про шлюб, окрім шлюбу наймолодшої сестри; і не раз, коли батько залишав том розгорнутим на столі біля неї, вона згортала його, відвертаючи погляд, і відсувала подалі.

Крім того, Елізабет зазнала розчарування, про яке ця книга, а особливо історія її власної родини, завжди нагадувала їй. Ймовірний спадкоємець, той самий Вільям

Волтер Елліот, есквайр, чий достоїнства так щедро розписував її батько, був причиною цього прикрого почуття.

Ще в дитинстві, дізнавшись, що він у разі відсутності у неї брата стане майбутнім баронетом, Елізабет вирішила вийти за нього заміж, а її батько завжди вважав, що вона мусить це зробити. Вони не знали хлопця змалку, але невдовзі після смерті леді Елліот сер Волтер намагався познайомитися з ним, і хоча його спроби не викликали особливого ентузіазму, він уперто тримався своїх намірів, попри скромну стриманість юнака. Під час однієї з весняних поїздок до Лондона, коли Елізабет була в розквіті юності, містера Елліота таки схилили до знайомства.

На той час він був молодиком, який шойно почав вивчати право; Елізабет визнала його надзвичайно приємним, і всі плани щодо нього підтвердилися. Його запросили до Келлінч-холу; про нього говорили й чекали на нього до кінця року, але він так і не приїхав. Наступної весни доля ще раз звела з ним у місті, він так само подобався, його знову заохочували, запрошували й чекали, але він знову не приїхав; і наступною звісткою стало те, що він одружився. Замість того, аби забезпечити своє майбутнє, ставши спадкоємцем роду Елліотів, він вибрав незалежність, одружившись із багатою жінкою нижчого походження.

Сер Волтер обурився, вважаючи, що з ним як із главою родини мали б порадитися, особливо після того, як він так публічно взяв за молодого чоловіка.

— Адже нас, напевне, бачили разом, — зауважив він, — один раз на аукціоні в «Теттерсолл» і двічі у вестибюлі Палати громад.